

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти
Кафедра психології та педагогіки розвитку дитини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В. о. завідувача кафедри
 Леся КАРНАУХ
«25» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 32 Навчання і виховання в різновікових групах

(шифр і назва навчальної дисципліни)

для здобувачів першого (бакалавського) рівня вищої освіти

Галузь знань 01 Освіта

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Освітня програма Дошкільна освіта

Робоча програма з навчальної дисципліни «**Навчання і виховання в різновікових групах**» для здобувачів першого (бакалавського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Розробник: Підлипняк І. Ю., кандидат пед. наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки розвитку дитини

Протокол від «25» серпня 2023 року № 1

В.о. завідувач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини

(доц. Леся КАРНАУХ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету дошкільної та спеціальної освіти

(доц. Ольга БУТЕНКО)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	3/90
Курс	3	3
Семестр	5	5
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, у тому числі:	90	90
Аудиторні:	44	10
Лекційні	22	6
Семінарські / Практичні	22	4
Лабораторні		
Самостійна робота	40	70
Індивідуальні завдання	6	10
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: дати студентам теоретичні знання про специфіку виховної та освітньої роботи у різновіковому колективі дітей у процесі повсякденного життя; ознайомити майбутніх спеціалістів із особливостями педагогічного керівництва ігровою діяльністю та доступними формами праці в різновіковій групі; про особливості навчання дітей різного віку на заняттях із різних розділів програми навчання і виховання дошкільників; практичні вміння та навички роботи з дітьми в різновіковій групі дошкільного закладу, планувати роботу в умовах малокомплектного дошкільного закладу.

Завдання:

1. Забезпечити оволодіння студентами теоретичними основами методики роботи з дітьми різновікового складу.
2. Навчити студентів складати конспекти занять, сценарії свят та розваг, планувати роботу в різновіковій групі в дошкільному закладі.
3. Формувати практичні уміння й навички, які вимагає організація навчально-виховного процесу в різновікових групах в дошкільному закладі.
4. Забезпечити засвоєння теоретичних знань та практичних умінь організації та керівництва роботою в різновікових групах в дошкільному закладі та у відділі освіти.

3. Компетентності та програмні результати навчання за ОП.

Компетентності за ОП:

Загальні компетентності:

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

Програмні результати навчання за ОП:

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та скласти прогнози щодо його ефективності.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно-і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи курсу

Тема 1: Особливості діяльності різновікової групи в дошкільному навчальному закладі

Особливості діяльності різновікової групи в дошкільному навчальному закладі.

Принципи об'єднання дітей у групи.

Модель організації роботи в різновіковій групі.

Погляди вчених на організацію різновікових груп.

Організація життя і виховання дітей у різновіковій групі.

Тема 2: Своєрідність обладнання групової кімнати в умовах малокомплектного дошкільного закладу

Вимоги до обладнання групової кімнати. Вибір меблів, їх розміщення у груповій, спальній кімнатах та роздягальні. Гігієнічні та педагогічні вимоги до групової ділянки.

Обладнання для ігор, праці та самостійної діяльності дітей.

Оптимальний режим життєдіяльності дитини в умовах різновікової групи. Критерії добору режиму життєдіяльності. Режим різновікової групи.

Алгоритм життєдіяльності дітей у різновіковій групі.

Особливості обладнання групової кімнати.

Розвивальне предметне середовище як головна умова реалізації освітніх завдань

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Організація та педагогічне керівництво освітнім процесом в умовах різновікової групи закладу дошкільної освіти

Тема 3: Педагогічні основи організації навчання в різновікових групах

Заняття – форма організації навчання. Типи та варіанти організації дітей на заняттях в різновікових групах.

Основні вимоги проведення занять в різновіковій групі. Складність організації навчання з дітьми різновікової групи. Організація та методика проведення занять із дітьми змішаної групи.

Проведення занять з різних розділів програми:

Специфіка занять з рідної мови в різновікових групах, ознайомлення з навколишнім та природа.

Методика та форми організації занять з фізичної культури в різновікових групах.

Організація та методика проведення музичних занять та розваг в різновікових групах.

Організація, методика та планування роботи з зображувальної діяльності в різновікових групах

Тема 4: Особливості планування освітньої діяльності в умовах різновікової групи

Форми організації навчання в різновіковій групі дошкільного навчального закладу

Особливості планування в різновікових групах.

Принципи планування освітньої діяльності в різновіковій групі.

Перспективного планування в різновіковій групі.

Календарно-тематичне планування в різновіковій групі.

Форми запису.

Тема 5: Педагогічне керівництво ігровою діяльністю в умовах різновікового колективу дітей

Різноманітність ігор та їх значення в організації життя і виховання дітей різного віку.

Створення умов для ігрової діяльності дітей різновікової групи.

Педагогічне керівництво сюжетно-рольовими іграми дітей.

Керівництво дидактичними іграми.

Організація і проведення рухливих ігор з правилами.

Тема 6: Особливості організації та керування працею дітей у різновікових групах

Своєрідність організації праці в різновіковій групі.

Види праці, які використовують в різновіковій групі.

Форми організації праці з дітьми молодших і старших підгруп.

Особливості організації колективної праці в різновіковій групі.

Розподіл доручень з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Роль педагога в організації та керівництві працею в різновіковій групі

Обладнання для всіх видів праці.

Тема 7. Формування мовленнєвої комунікації дітей в умовах різновікової групи

Спілкування в різновіковій групі як чинник впливу на формування та розвиток особистості дитини.

Прийоми та методи виховання звукової культури мовлення дітей різновікової групи.

Особливості використання дидактичних ігор та вправ для вирішення завдань словникової роботи в різновіковій групі.

Особливості проведення занять із художньої літератури в різновіковій групі.

Тема 8. Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу в різновікових групах

Сутність індивідуалізації навчально-виховного процесу.

Поняття диференціації

Основні напрями індивідуалізації та диференціації навчально-виховного процесу в різновікових групах

Тема 9. Організація ефективної взаємодії дітей у різновіковій групі дошкільного навчального закладу

Взаємодія як основа виховного процесу.

Основи взаємодії дітей. Вплив взаємодії на формування комунікативності у різновікових групах.

Організація ефективної взаємодії в продуктивних видах діяльності.

Види взаємодії *Смирнова Е.О., Бутенко В. А.*

Моделі взаємодії дошкільників у різновіковій групі, за Е. Вовчик-Блакитною.

Методика формування позитивних взаємовідносин між дітьми у різновікових групах.

Тенденції роботи з родиною.

Тема 10. Сучасні освітні технології у різновікових групах

Сучасні освітні технології у різновікових групах.

Модернізація навчання і виховання дітей у різновікових групах:

Белль-ланкастерська система

Метод «Занурення»

Проектне навчання в різновіковій групі

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		го	л	п	ла б.	інд.		с. р.	л	п	лаб.	інд.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи курсу												
Тема 1. Особливості діяльності різновікової групи в дошкільному навчальному закладі		2	2					1				
Тема 2. Своєрідність обладнання групової кімнати в умовах малокомплектного дошкільного закладу		2	2					1				
Тема 3. Індивідуалізація та диференціація освітнього процесу в різновікових групах		2	2									
Тема 4. Організація ефективної взаємодії дітей у різновіковій групі закладу дошкільної освіти		2	2					1	1			
Тема 5. Тенденції роботи з родиною		2	2									
Тема 6: Сучасні освітні технології у різновікових групах		2	2					1	1			
Змістовий модуль 2. Організація та педагогічне керівництво освітнім процесом в умовах різновікової групи закладу дошкільної освіти												
Тема 7. Педагогічні основи організації навчання в різновікових групах		2	2					1	1			
Тема 8. Особливості планування освітньої діяльності в умовах різновікової групи		2	2					1	1			
Тема 9. Педагогічне керівництво ігровою діяльністю в умовах різновікового колективу дітей		2	2									
Тема 10. Особливості організації та керування працею дітей у різновікових групах		2	2									
Тема 11: Формування мовленнєвої комунікації дітей в умовах різновікової групи		2	2									
Усього годин	90	22	22			46	90	6	4			80
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	90	22	22			46	90	6	4			80

6. Теми семінарських / практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Особливості діяльності різновікової групи в дошкільному навчальному закладі	2	
2	Своєрідність обладнання групової кімнати в умовах малокомплектного дошкільного закладу Оптимальний режим життєдіяльності дитини	2	
3	Педагогічні основи організації навчання в різновікових групах	2	1
4	Особливості планування освітньої діяльності в умовах різновікової групи	2	1
5	Педагогічне керівництво ігровою діяльністю в умовах різновікового колективу дітей	2	
6	Особливості організації та керування працею дітей у різновікових групах	2	
7	Формування мовленнєвої комунікації дітей в умовах різновікової групи	2	
8	Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу в різновікових групах	2	
9	Організація ефективної взаємодії дітей у різновіковій групі закладу дошкільної освіти	2	1
10	Сучасні освітні технології у різновікових групах	2	1
11	Тенденції роботи з родиною	2	

8. Самостійна робота

Короткий опис форми самостійної роботи і змісту навчального матеріалу для студентів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Розвивальне предметне середовище як головна умова реалізації освітніх завдань.	4	4
2	Організація пізнавально-розвивальної діяльності	2	4
3	Створення умов для оптимального розвитку кожної дитини	2	4
4	Організація ігрової діяльності в різновікових групах	2	4
5	Творчі ігри	2	4
6	Сюжетно-рольові ігри у різновікових групах	2	4
7	Ігри-драматизації у різновікових групах	2	4
8	Конструкторсько-будівельні ігри у різновікових групах	2	4
9	Ігри з правилами	2	4
10	Дидактичні ігри	2	4
11	Народні ігри	2	4
12	Дидактичні, інтелектуальні ігри як чинник взаємонавчання	4	4
13	Особливості соціалізації дітей у різновіковій групі сучасного дошкільного навчального закладу	2	4
14	Різновікова взаємодія дітей дошкільного віку	2	4
15	Організація ефективної взаємодії в продуктивних видах діяльності	2	4
16	Реалізація ідей вальдорфської педагогіки	2	4
17	Формування повноцінного досвіду спілкування	2	4

18	Основи взаємодії дітей і формування комунікативності	2	4
19	Тенденції роботи з родиною	4	4
20	Міжособистісні стосунки в умовах різновікової групи	2	4
Всього		46	80

9. Індивідуальні завдання

Короткий опис форми й обсягу індивідуальної роботи, перелік тем ІНДЗ для студентів. Коротка характеристика змісту ІНДЗ і вимоги до його виконання та оцінювання.

1. Розкрийте міжособистісне спілкування в умовах різновікової групи.
2. Педагогічне керівництво сюжетно-рольовими іграми в різновіковій групі.
3. Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу в різновіковій групі.
4. Проаналізуйте діагностичний інструментарій для вивчення особливостей спілкування у різновіковій групі.
5. Охарактеризуйте форми організації освітньої роботи в різновіковій групі.
6. Розкрийте особливості діяльності різновікової групи в ЗДО.
7. Модернізація навчання і виховання дітей у різновікових групах.
8. Роль помічника вихователя в організації занять у різновіковій групі.
9. Різновікова група – живий соціальний організм.
10. Розкрийте педагогічні основи організації навчання в різновіковій групі.
11. Порівняйте контрастне і суміжне комплектування різновікових груп дитячого садка.
12. Проаналізуйте навчання і виховання дітей різновікової групи на заняттях.
13. Особливості гармонійного спілкування дітей у різновіковій групі дошкільного закладу.
14. Розкрити основні принципи комплектування різновікових груп і проаналізувати їх позитивні та негативні сторони.
15. Керівництво дидактичними іграми в різновіковій групі.
16. Специфіка занять з рідної мови в різновікових групах.
17. Створення умов для оптимального розвитку кожної дитини.
18. Дидактичні, інтелектуальні ігри як чинник взаємонавчання.
19. Реалізація ідей вальдорфської педагогіки.

- 20. Організація пізнавально-розвивальної діяльності.
- 21. Історія виникнення різновікових груп на сучасному етапі розвитку.
- 22. Погляди видатних вчених педагогів про організацію роботи в різновіковій групі.

10. Методи навчання

Програма побудована за вимогами кредитно-трансферної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти. У процесі викладання навчальної дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні (проектна, інтерактивна, проблемна, індивідуалізації та диференціації та ін.) та інформаційно-комунікаційні (мультимедійні, комп'ютерні, інтернет-технології та дистанційні курси) технології.

11. Методи контролю

Поточне оцінювання відповідей на практичному занятті; оцінка аналізу спостережень різних форм роботи в ДНЗ; оцінка за виконання програмового музичного репертуару; оцінка за ІНДЗ (реферати, конспекти, сценарії); підсумковий модульний тестовий контроль; оцінка за індивідуальні домашні завдання.

12. Критерії оцінювання результатів навчання

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Денна форма навчання

Поточне оцінювання і самостійна робота													ІНДЗ	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2						25	10	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	МК	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	МК			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Заочна форма навчання

Поточне оцінювання і самостійна робота										ІНДЗ	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					25	10	100
Т 1-6		МК			Т 7-11			МК				
30		5			30			5				

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Основна

1. Організація освітнього процесу в різновіковій групі : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: І. Ю. Підлипняк. Умань : Візаві, 2023. 221 с.

2. Пісоцька Л. М. Виховання у різновікових групах закладу дошкільної освіти: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 241 с.

3. Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу в різновіковій групі закладу дошкільної освіти : навч.-метод. посіб. / уклад. : І. Ю. Підлипняк. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 221 с.

Допоміжна:

1. Бочелюк О. І. Організація освітнього процесу в різновіковій групі дошкільного навчального закладу. Х. : Вид-во «Ранок», 2015. 192 с.

2. Бутенко О. Г. Навчання і виховання в різновікових групах: навчально-методичний комплекс [для студентів заочної форми навчання спеціальності «Дошкільна освіта»]. ВПЦ «Візаві», 2013. 100 с.

3. Михайлова А. І. Організація роботи з дітьми різновікових груп: Методичний посібник для вихователів дошкільних закладів. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2008. 64 с.

4. Нечипорук Н. І. Особливості організації навчально-виховного процесу в різновікових групах ДНЗ. Мандрівець, 2014. 184 с.

5. Різновікові групи: планування роботи, розробки занять, дидактичний матеріал / упоряд. Т. Ю. Демченко, О. В. Тимофієва. Х.: Вид. група «Основа», 2008. 159 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ).
2. Поглиблюють інформацію про особливості педагогічної професії та організацію навчально-виховного процесу у вузі матеріали, розміщені на веб-сторінках:
 - www.education.gov.ua - веб-сторінка Міністерства освіти і науки України
 - www.nduv.gov.ua - веб-сторінка бібліотеки ім.Вернадського.
 - www.tnpu.edu.ua - веб-сторінка Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.